

HANTERINGSPLAN FÖR BEKÄMPNING AV INVASIVA FRÄMMANDE ARTER

Planen kompletterar de hanteringsplaner som jord- och skogsbruksministeriet godkänt 13.3.2018, 23.5.2019 och 27.10.2020.

**GODKÄNDES MED JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIETS BESLUT
8.6.2021**

Innehåll

1. Bakgrund	2
1.1. Invasiva främmande arter	2
1.2. Att utarbeta och godkänna hanteringsplanen	3
1.3. Huvudsakligt innehåll i hanteringsplanen	3
1.4. Hanteringsplanens genomförande och finansieringen av åtgärderna	3
1.5. Oavsiktlig introduktion och spridning	5
2. Hanteringsplan	6
2.1. Klassificering av åtgärder samt arts specifika åtgärder och riktande av dessa	6
2.1.1. Etablerade arter	6
2.1.2. Trädgårds- och akvarieväxter som påträffats i Finland	7
2.1.3. Arter med låg spridningsrisk	7
2.2. Allmänna åtgärdsrekommendationer för hantering av främmande arter	8
3. Handlingsplan för spridningsvägar	9
3.1. Klassificering av spridningsvägar	9
3.2. Resultat	9
3.3. Mål för hantering av prioriterade spridningsvägar och förhindrande av spridning	10
3.3.1. Förhindrande av avsiktligt spridande	10
3.3.2. Förhindra rymning	10
3.3.3. Transport med kontaminerade produkter eller med vektorer	11
3.4. Prioriterade åtgärder	11

1. Bakgrund

1.1. Invasiva främmande arter

Främmande arter är arter som med människans hjälp har spritt sig till nya områden. Enligt EU-förordningen om invasiva främmande arter¹ betraktas en främmande art som skadlig om introduktion eller spridning av arten har konstaterats hota eller skada naturens biologiska mångfald och därtill relaterade ekosystemtjänster som bidrar till människors välbefinnande. De risker som orsakas av främmande arter kan bli allt större i takt med att klimatförändringen fortskrider, och å andra sidan trivs främmande arter i mycket störda och förändrade livsmiljöer, så det goda tillståndet för naturliga livsmiljöer minskar spridningen av främmande arter.

Invasiva främmande arter får inte introduceras i EU-området eller flyttas från en medlemsstat till en annan, födas upp eller odlas, säljas eller på något annat sätt hållas eller släppas ut i miljön. Finland ska tillsammans med andra EU-länder försöka utrota eller förebygga spridning av invasiva främmande arter.

Att utrota och förebygga spridning av invasiva främmande arter kallas nedan bekämpning av främmande arter. Syftet med bekämpningen är att trygga naturens biologiska mångfald och ekosystemens funktion samt den nytta som dessa innebär för människans välbefinnande.

EU:s förordning om invasiva främmande arter förutsätter att medlemsländerna använder effektiva hanteringsåtgärder för att bekämpa främmande arter som haft stor spridning. Varje medlemsstat beslutar själv om åtgärderna. Enligt förordningen om invasiva främmande arter får åtgärderna inte oskäligt belasta miljön och nyttan som uppnås med åtgärderna måste vara större än kostnaderna. Medlemsstaterna måste dessutom sätta åtgärderna i prioritetsordning utifrån hur stor risk arterna som ska bekämpas medför och hur kostnadseffektiva åtgärderna är. Enligt EU:s förordning får hanteringsåtgärder inte ha negativa effekter på miljön eller människors hälsa. Åtgärder för att utrota invasiva främmande arter, för att reglera deras populationer och för att begränsa deras spridning måste vidtas på ett sådant sätt att djuren sparas från undvikbar smärta, lidande och nöd.

De invasiva främmande arter som ska bekämpas definieras i EU:s förteckning över invasiva främmande arter. Det är kommissionen som godkänner förteckningen. EU:s första förteckning över invasiva främmande arter började gälla den 3.8.2016². Förteckningen kompletterades med 12 arter den 2.8.2017 (1. kompletteringsförteckning)³ och med 17 arter den 15.8.2019 (2. kompletteringsförteckning)⁴.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter ([länk 1](#)).

² Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2016/1141 av den 13 juli 2016 för unionens del ([länk 2](#)).

³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2017/1263 av den 12 juli 2017 om uppdatering av förteckningen över invasiva främmande arter av unionsfrågor som antagits genom genomförandeförordning (EU) 2016/1141 i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 ([länk 3](#)).

⁴ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1262 av den 25 juli 2019 om ändring av genomförandeförordning (EU) 2016/1141 för att uppdatera förteckningen över invasiva främmande arter av unionsintresse ([länk 4](#)).

1.2. Att utarbeta och godkänna hanteringsplanen

Enligt lagen om främmande arter⁵ godkänner jord- och skogsbruksministeriet hanteringsplanen för att utreda och styra bekämpningsåtgärderna. För planen beställde ministeriet en undersökning år 2020 om i vilken utsträckning arter från den 2. kompletteringsförteckningen över EU:s invasiva främmande arter förekommer i Finland och hur de kan bekämpas mest kostnadseffektivt.

Utredningen, och planförslaget som gjorts på basis av den, om bekämpning av skadliga främmande arter utarbetades på Naturresursinstitutet (Luke) i det så kallade EU-HAVI3 - projektet (spridning, spridningsvägar, risker och prioritering av bekämpningsåtgärder av arter i EU:s 2. kompletteringsförteckning över invasiva främmande arter).

1.3. Huvudsakligt innehåll i hanteringsplanen

Utifrån den risk de främmande arterna utgör och kostnaderna för och nyttan med bekämpningsåtgärderna bedömdes och valdes de primära hanteringsåtgärder Finland bör satsa på. Riskbedömningen baserar sig på de invasiva främmande arternas artgenskaper, skador som arterna orsakar, arternas möjligheter att sprida och klara sig i vårt klimat, arternas aktuella spridningsgrad och nuvarande spridning samt tillgängliga bekämpningsåtgärder.

Främmande arter i olika spridningsgrad kräver olika bekämpningsåtgärder. Det effektivaste är om artens introduktion eller spridning till nya områden helt och hållet kan stoppas. Om arten har stor spridning och om det inte är tekniskt möjligt eller ur ett ekonomiskt perspektiv vettigt att bekämpa eller utrota den, kan man försöka begränsa beståndet eller stoppa spridning av arten till nya områden. Detta i syfte att minimera skadorna.

Exempel från planen

- Solabborren har lokalt etablerade populationer i Egentliga Finland. Ansträngningar måste göras för att förhindra att arten sprids vidare och det rekommenderas att den utrotas från dammarna där den har planterats. Dessutom kommer man öka informationen om skador och hot orsakade av arten samt förbud relaterade till arten. Kommunikation riktar sig särskilt till fritidsfiskare och akvarieentusiaster.
- Gudaträd, japansk humle och vattenflockel har sporadiskt använts som trädgårds- eller akvarieväxt i Finland. Som hanteringsåtgärder för dessa arter rekommenderas upplysning om importförbud av arten samt förbud mot att släppa ut den i miljön. Dessutom rekommenderas det att befintliga individer avlägsnas.

Det finns fortfarande ett behov av att öka medvetenheten om främmande arter genom flerkanalskommunikation för att förhindra spridning av skadliga främmande arter.

1.4. Hanteringsplanens genomförande och finansieringen av åtgärderna

Enligt lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter övervakar närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) att de förbud och skyldigheter som ingår i EU:s förordning om främmande arter och i den nationella lagen följs.⁶ Förbuden och skyldigheterna samt

⁵Lag om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015, lag om främmande arter), 9 § ([länk 5](#)).

⁶ Importförbudet till EU-området övervakas av Tullen. Södra Finlands regionförvaltningsverk övervakar att de tillstånd verket beviljat för användning av invasiva främmande arter följs.

sanktionerna som föreskrivits i lagen för att dessa ska iakttas hjälper också att bekämpa invasiva främmande arter. Förbud och skyldigheter kan tillämpas när man entydigt kan påvisa vem som svarar för spridningen av den invasiva främmande arten. Största delen av bekämpningen av främmande arter gäller dock förekomster vars ursprung och spridningssätt inte är kända, och då finns det inte heller någon som är ansvarig för bekämpningen. I hanteringsplanen behandlas i synnerhet bekämpningen av sådana här förekomster av främmande arter.

I lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter finns inte bestämmelser om vem som har till uppgift att genomföra hanteringsplanen. Myndigheterna vidtar åtgärder för att bekämpa främmande arter enligt befogenheterna i en annan lag. Det är NTM-centralens och kommunens uppgift att främja naturskyddsarbete på sitt område.⁷ Kommunen ska inom sitt område övervaka och främja naturskyddet så att kommunen genom att skydda, vårda och utveckla naturen och den övriga miljön tryggar kommunens invånare en hälsosam, trivsamt och stimulerande samt naturekonomiskt hållbar livsmiljö.⁸ Trafikledsverket har till exempel till uppgift att svara för statliga väg- och bannät samt för att samordna de åtgärder som gäller nätet⁹. Till Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter hör bland annat att sköta och använda naturskyddsområdesnätverket samt att sköta övriga mark- och vattenområden och annan egendom.¹⁰ De uppgifter som Finlands viltcentral har, och finansiering av dem förblir desamma även om reglering gällande mårhund och vissa andra viltarter överfördes från jaktlagen till lagen om främmande arter i och med ändringen av lagen om främmande arter år 2019.

EU:s förordning om invasiva främmande arter och den nationella lagstiftningen förutsätter inte bekämpning av alla förekomster. När man planerar och genomför hanteringsåtgärder måste man beakta de skador de invasiva främmande arterna orsakar, skadornas sannolikhet samt kostnaderna för åtgärderna i förhållande till den nytta de medför. Utifrån den utredning som gjordes före hanteringsplanen kan konstateras att de nuvarande bekämpningsåtgärderna, såsom närings-, trafik- och miljöcentralernas och kommunernas arbete med främmande arter, frivilliga åtgärder samt information och rådgivning, också uppfyller kraven i lagstiftningen om främmande arter.

I hanteringsplanen finns en beskrivning av ansvars- och samarbetsorganen som ska genomföra åtgärderna och en tidsplan för arbetet. Syftet är att myndigheterna och andra aktörer använder hanteringsplanen i bekämpningsarbetet så att de kan fokusera åtgärderna och de nödvändiga resurserna så effektivt som möjligt.

Naturresursinstitutet samordnar och följer upp de åtgärder som anges i hanteringsplanen. Det nationella nätverket som arbetar under Naturresursinstitutets ledning och som består av experter i frågor som gäller främmande arter, stödjer uppföljningen av främmande arter.

Myndigheternas åtgärder för att bekämpa främmande arter ingår i myndigheternas lagstadgade verksamhet. För att intensifiera bekämpningen av främmande arter, i enlighet med regeringsprogrammet 2019, beviljades jordbruks- och skogsbruksministeriet en budget på 0,8 miljoner euro för 2020 och 0,5 miljoner euro för 2021. För att effektivisera den nationella samordningen av hantering av främmande arter överfördes ett ytterligare årsverk till närings-, trafik- och miljöcentralens (NTM-centralen) driftkostnadsmoment samt två ytterligare årsverk för kommunikation gällande främmande arter samt för att intensifiera hanteringen av risker med främmande arter till Naturresursinstitutet moment. Riksdagen beslutar om budgeten årligen (för regeringsprogrammet 2019 registreringar under åren 2022–2023). Det finns möjlighet att situationsanpassat och vid behov ansöka om separat projektfinansiering för forsknings-, utrednings och utvecklingsprojekt som förbättrar hanteringen av främmande arter, till exempel

⁷ Naturvårdslag (1096/1996), 6 §.

⁸ Lag om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986), 3 §.

⁹ Lagen om Trafikledsverket (862/2009), 2 §.

¹⁰ Lag om Forststyrelsen (234/2016), 5 §.

som projekt inom statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (SR TEAS) eller inom programmet EU:s LIFE+.

1.5. Oavsiktlig introduktion och spridning

Enligt lagen om främmande arter ska jord- och skogsbruksministeriet också godkänna handlingsplanen som gäller oavsiktliga spridningsvägar. Genom planen utreds och styrs åtgärder som ska motarbeta oavsiktlig spridning av arter på EU-förteckningen över invasiva främmande arter till Finland till exempel med importvaror och fordon.

År 2020 beställde ministeriet en utredning för planen, som utarbetades som en del av det ovan nämnda EU-HAVI3 -projektet. Utifrån utredningen analyserades vägar för oavsiktlig introduktion och spridning av EU:s invasiva främmande arter. Det togs också fram ett förslag till plan om prioriterade åtgärder som ska begränsa och förebygga spridningen av invasiva främmande arter via dessa vägar.

2. Hanteringsplan

2.1. Klassificering av åtgärder samt artspecifika åtgärder och riktande av dessa

Utifrån riskanalys kan de 17 arter som ingår i kompletteringsförteckning för EU:s förteckning över invasiva främmande arter indelas i tre kategorier på basis av deras nuvarande utbredning, spridningsrisken och de nödvändiga primära hanteringsåtgärderna.

2.1.1. Etablerade arter

I grupp 1 finns det en art: *solabborre*.

Solabborre som hör till denna grupp har lokalt etablerade bestånd i Egentliga Finland, där den har släppts ut i dammar i åtminstone nio kommuners områden.

De primära åtgärderna för solabborren är:

De förekomster av solabborre man känner till avlägsnas från de ställen där det är möjligt.

- Dammspecifika förvaltningsåtgärder och deras genomförandemöjligheter planeras.
- Solabborre och andra invasiva främmande arter avlägsnas i enlighet med den dammspecifika planen, också säkerställdes att man vid val av metoder inte skadar andra arter.
- I bekämpningsarbetet säkerställs samarbete med ägarna till vattenområdena.
 - Ansvars- och samarbetsparter: NTM-centralerna, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, kommunerna i Egentliga Finland, fritidsfiske- och vattenskyddsföreningar och -organisationer, naturskyddsorganisationer, fiskeriområden och ägarna till vattenområdena.
 - Tidtabell: 2021, fortsätter tillsvidare.

Man säkerställer att de bestånd av solabborre som inte kan avlägsnas inte orsakar skada.

- Solabborrsdammar och -bestånd kontrolleras, och en plan för att begränsa beståndet görs innan skador uppkommer.
- I syfte att minimera skadorna hålls mängden fiskar i solabborrens bestånd tillräckligt liten bland annat med fångst.
- I bekämpningsarbetet säkerställs samarbete med ägarna till vattenområdena.
 - Ansvars- och samarbetsparter: NTM-centralerna, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, kommunerna i Egentliga Finland, fritidsfiske- och vattenskyddsföreningar och -organisationer, naturskyddsorganisationer, fiskeriområden och ägarna till vattenområdena.
 - Tidtabell: 2021, fortsätter tillsvidare.

Alla förbud gällande arten informeras, särskilt gällande skador som uppkommer av att den släpps ut i miljön. Medvetenheten gällande hot och skador i samband med solabborren ökas, så att man får ett slut på spridningen av solabborren.

- Ansvars- och samarbetsorgan: jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, NTM-centralerna, områden för fiskerihushållning, kommunerna i Egentliga Finland, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, läroinrättningar inom

fiskerihushållningsbranschen, Keskusjärjestö ry, Centralförbundet för Fiskerihushållning samt andra organisationer, såsom fritidsfiske- och vattenskyddsföreningar och -organisationer, naturskyddsorganisationer samt mediarepresentanter.

- Tidtabell: inleds genast, fortsätter tills vidare.

2.1.2. Trädgårds- och akvarieväxter som påträffats i Finland

De arter som hör till grupp två är: vattenflockel, gudaträd och japansk humle.

Arter som hör till denna grupp har sporadiskt använts som trädgårds- eller akvarieväxter i Finland. Som hanteringsåtgärder för dessa arter rekommenderas upplysning om importförbud av arten samt förbud mot att släppa ut den i miljön. Dessutom rekommenderas det att befintliga individer avlägsnas.

Professionella inom grönmiljöbranschen och de som idkar trädgårdshandel och trädgårds- och akvarieentusiaster görs medvetna om arternas importförbud och förbud mot att släppa ut dem i miljön.

- Ansvars- och samarbetsorgan: jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, NTM-centralerna, Tullen, Livsmedelsverket, Grönmiljöförbundet rf, Plantskoleodlarna rf, Kauppapuutarhaliitto ry, Frukt- och Bärödlarnas förbund, Dendrologiska sällskapet samt andra intresse- och medborgarorganisationer, trädgårdshandlare och -entusiaster, akvariehandlare och -entusiaster.
- Tidsplan: kontinuerlig.

Vattenflockel, gudaträd och japansk humle avlägsnas om dess växter påträffas.

- Ansvars- och samarbetsparter: NTM-centralerna, kommunerna, markägare.
- Tidsplan: kontinuerlig.

2.1.3. Arter med låg spridningsrisk

Arter som hör till grupp 3 är: stor ballongranka, japansk klätterbräken, veldgräs, manchurisk buskklöver, kinesiskt talgträd, mesquite, whiskygräs, jättesimbräken, andinskt pampasgräs, tårakacia, korallmal, brun majna och nyazeeländska plattmasken.

Av de 13 arter som hör till denna grupp har endast brun majna påträffats i Finland en gång, och korallmal har använts sporadiskt som akvariefisk i Finland och på Finlands närområden. Ingen av arterna i gruppen skulle klara sig, eller skulle med väldigt liten sannolikhet klara sig i Finlands klimatförhållanden. Som nuvarande hanteringsåtgärd för dessa arter räcker kontroll av utbredningen utanför Finland bl.a. via EU:s informationssystem samt upplysning om arternas importförbud.

Utvecklingen för arternas utbredningsområde utanför Finland kontrolleras bl.a. genom att utnyttja EU:s informationssystem.

- Ansvars- och samarbetsparter: jord- och skogsbruksministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Naturhistoriska centralmuseet, NTM-centralerna.
- Tidsplan: kontinuerlig.

Arternas importförbud kommuniceras.

- Ansvars- och samarbetsorgan: jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, NTM-centralerna, Tullen, Livsmedelsverket, Grönmiljöförbundet rf, Plantskoleodlarna rf, Kauppapuutarhaliitto ry, Frukt- och Bärödlarnas förbund, Dendrologiska sällskapet samt andra intresse- och medborgarorganisationer, trädgårdshandlare och -entusiaster, akvariehandlare och -entusiaster, fritidsfiskare.
- Tidsplan: kontinuerlig.

2.2. Allmänna åtgärdsrekommendationer för hantering av främmande arter

I allmänhet behövs följande åtgärder för hantering av invasiva främmande arter.

Medvetenheten om främmande arter ökas med hjälp av flerkanalskommunikation.

- Intensifierad riktad kommunikation till kommunerna och medborgarna samt aktörer inom olika branscher: bl.a. akvariebutiker och -entusiaster, trädgårdsbutiker, professionella inom grönmiljöbranschen, hemodlare, sällskapsdjursbutiker och -entusiaster, fritids- och yrkesfiskare, jägare, resenärer.
- Med kommunikation aktiveras medborgare att anmäla sina observationer till vieraslajit.fi-webbplatsen och delta i bekämpningen och arrangerandet av talkoarbete. Uppmuntras utbildningsinstitutioner att använda vieraslajit.fi –webbplatsmaterial och delta i projekt för främmande arter.
- Med kommunikation uppmuntras även markägare och kommuner att bli medvetna om sitt ansvar för de bekämpningsskyldigheter de har för de främmande arter som finns på deras mark.
 - Ansvars- och samarbetsorganisationer: jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, trafik- och kommunikationsministeriet, forskningsinstitut, högskolor NTM-centraler, kommuner, Forststyrelsen, Naturresurscentralen, Finlands miljöcentral, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, Finlands viltcentral, vilthanteringsföreningar, Kommunförbundet, Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation, Finlands jägarförbund, intresseföreningar för mark-, skog- och trädgårdshushållning, rådgivningsorganisationer och läroinrättningar, trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (till exempel organisationer på hemorten eller för idrott, utomhusaktiviteter och natur- eller ungdomsorganisationer), akvarie- eller sällskapsdjursbutik, andra företag.
 - Tidsplan: kontinuerlig.

Till vieraslajit.fi-webbplatsen rapporteras enhetligt alla åtgärder och information om observationer gällande alla invasiva främmande arter. Bekämpningsåtgärdernas kontrollsystem och implementeringen av dem utvecklas.

- Ansvars- och samarbetsparter: Naturresurscentralen, Finlands miljöcentral, Naturhistoriska centralmuseet, NTM-centralerna, Finlands viltcentral, Forststyrelsen, Centralförbundet för Fiskerihushållning, intresseföreningar för mark-, skogs- och trädgårdshushållning, intresseföreningar och rådgivningsorganisationer, hobbygrupper (t.ex. jägare, fiskare, naturentusiaster).
- Tidsplan: kontinuerlig.

3. Handlingsplan för spridningsvägar

3.1. Klassificering av spridningsvägar

Spridningsvägar för de 17 arter (bilaga 1) som ingår i den andra kompletteringsförteckning för EU:s förteckning över invasiva främmande arter utreddes genom att klassificera dem i klasser enligt FN:s konvention om biologisk mångfald (Convention on Biological Diversity CBD) (Harrower et al. 2018). I CBD-klassificeringen delas spridningsvägarna upp i sex klasser med 44 underklasser (tabell 1). De sex kategorierna kan delas in i avsiktliga (släppa ut i naturen eller rymma ur kontroll) och oavsiktliga (transport i förorenade organismer eller transport med vektorer) spridningsvägar och klasser som beskriver vägen och spridningen (spridningsväg eller sådana som sprider sig utan hjälp) (Tabell 1). En art kan sprida sig längs flera spridningsvägar. Utredningen behandlar skilt arternas konstaterade och potentiella spridningsvägar i Finland.

3.2. Resultat

Konstaterade spridningsvägar

Utsläppande i naturen var en spridningsväg endast för solabborren, som avsiktligt hade släppts ut i naturen genom att den placerats i dammar i Egentliga Finland.

Rymning är en möjlig spridningsväg för tre växtarter. Gudaträd finns i botaniska trädgården i Kajsaniemi i Helsingfors. Vattenflockel har importerats som akvarieväxt och japansk humle har importerats för trädgårdsbruk.

Potentiella spridningsvägar

Växtarter som inte har påträffats i Finland har flera potentiella spridningsvägar i alla spridningsvägarnas klasser. Den viktigaste potentiella spridningsvägen är användning som trädgårds- eller akvarieväxt och rymning till följd av detta. Rymning kan även inträffa vid användning av andra växter (t.ex. trädgårds-, jordbruks- eller skogsbruk). Avsiktligt utsläppande i naturen kan ske som följd av bekämpning av erosion och/eller "förbättring" av landskap/vegetationen med främmande växtarter. I en kontaminerad produkt kan växtarterna spridas med överföringar av djur, andra växter, plantor, timmerhandel eller livsmiljömaterial. Av dessa antar man att den mest sannolika spridningsvägen till Finland är tillsammans med annat växtmaterial. Längs med vattenvägar kan växtarterna sprida sig kortare sträckor. För dessa arter är detta ändå inte den mest sannolika spridningsvägen.

Potentiella spridningsvägar för korallmal är naturlig spridning längs med vattenvägar, spridning med fartygs ballastvatten samt eventuell akvarieanvändning. Det är osannolikt att arten klarar sig i Östersjön, så den kan knappast sprida sig på naturlig väg i Finland. Potentiell spridningsväg för brun majna till Finland är naturlig spridning (arten har påträffats en gång i Finland. Den skulle även kunna komma som fripassagerare på fartyg eller som sällskapsdjur som avsiktligt importerar av människor, varifrån den kan hamna i naturen. Potentiella spridningsvägar för den nyzeeländska plattmasken är relaterade till transport med en förorenad produkt, särskilt med plantskolematerial. Den kan även sprida sig korta sträckor med växtmaterial, djur, maskiner och anordningar.

Tabell 1. Utredning om spridningsvägar. I Finland konstaterade spridningsvägar är märkta med x, potentiella spridningsvägar med (x).

		VÄXTER											FISKAR/FÅGLAR			RYGGRADSLÖSA		
		vattenflockel	gudaträd	stor ballongranka	japansk humle	japansk klätterbräken	veldgräs	manchurisk buskköve	kinesiskt talgträd	mesquite	whiskygräs	jättesimbräken	andinskt pampasgräs	tårakacia	solaborre	korallmal	brun mejlja	nyazeeländska plattmasken
AVSIKTLIG																		
HANDEL MED VAROR																		
SLÄPPANDE UT I NATUREN																		
	Biologisk bekämpning																	
	Bekämpning av erosion	(x)				(x)			(x)			(x)	(x)					
	Utplantering av fisk														x			
	Utsättning av vitt																	
	"Förbättring" av landskapet/växterna/djuren med främmande arter	(x)				(x)	(x)		(x)				(x)					
	Plantering/utsättning i skyddssyfte eller i stam/beståndsvårdande syfte																	
	Släppande ut i naturen i något annat användningssyfte (päls, transport, medicinsk användning)														x			
	Annat avsiktligt utsläppande													x	(x)	(x)		
RYMNING																		
	Jordbruk (också bioenergi)						(x)	(x)		(x)			(x)					
	Vattenbruk																	
	Botanisk trädgård/djurpark/akvarium (inte hemmaakvarier)		x			(x)	(x)		(x)	(x)		(x)					(x)	
	Sällskapsdjur/akvarie-/terrariearter (inklusive levande föda för sådana arter)	x										(x)						
	Produktionsdjur (även djur med dålig övervakning)																	
	Skogsbruk (även återbeskogning)		(x)						(x)	(x)			(x)					
	Pälsdjursuppfödning																	
	Trädgårdsodling		(x)										(x)					
	Prydnadsanvändning (annan än trädgårdsodling)	(x)	(x)	(x)	x	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)				
	Forskning och ex-situ-bevarandeverksamhet																	
	Levande föda och levande beten																	
	Andra sätt att slippa ut i naturen																	
OAVSIKTLIG																		
SPRIDNING MED KONTAMINERADE ORGANISMER																		
	Plantskolematerial					(x)												(x)
	Beten																	
	Mat (även levande föda)																	
	Spridning med djur (inte parasiter, arter som sprids med värdarter/vektorer)						(x)	(x)	(x)	(x)		(x)						(x)
	Spridning som djurparasit (även arter som sprids med värdarter/vektorer)																	
	Spridning med växter (inte parasiter, arter som sprids med värdarter/vektorer)					(x)				(x)	(x)	(x)						(x)
	Spridning som växtparasit (även arter som sprids med värdarter/vektorer)																	
	Spridning med frön																	
	Virkeshandel	(x)																
	Flytt av livsmiljömaterial			(x)										(x)				(x)
VEKTOR																		
SPRIDNING MED VEKTORER																		
	Fiskeutrustning	(x)																
	Container/frakt																	
	Fripassagerare på flygplan																	
	Fripassagerare på fartyg (inte bariestvatten eller arter som sitter fast på skrov)															(x)		
	Maskiner och anordningar	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)			(x)	(x)							(x)
	Människor och bagage/anordningar (särskilt turism)	(x)			(x)					(x)	(x)							
	Organiska förpackningsmaterial (särskilt trä)					(x)												
	Fartygs bariestvatten														(x)			
	Fäst på fartygsskrov																	
	Övriga fordon																	
	Övriga transporter																	
VÄG & SPRIDNING																		
SPRIDNING																		
SPRIDNINGSVÄG																		
	Vattenvägar	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)	(x)		(x)			
	Tunnlar och broar																	
ARTER SOM SPRIDS UTAN HJÄLP																		
	Spridning över gränsen utan hjälp														(x)	(x)		

3.3. Mål för hantering av prioriterade spridningsvägar och förhindrande av spridning

3.3.1. Förhindrande av avsiktligt spridande

Gällande solaborre är det viktigt att förhindra spridning och utsläppande i naturen i syfte att hindra att arten sprider sig.

3.3.2. Förhindra rymning

Att förhindra rymning är en viktig åtgärd för att hindra främmande arter som är i människans kontroll från att sprida sig. Bland de arter som omfattas av denna åtgärd finns solaborre som är

lokalt etablerad i Finland samt vattenflockel, gudaträd och japansk humle som sporadiskt har använts som trädgårds- och akvarieväxter. När det kommer till dessa arter är det viktigt att även informera om försäljningsförbud för ifrågavarande arter.

3.3.3. Transport med kontaminerade produkter eller med vektorer

Spridning med kontaminerade produkter och med vektorer kan ske både från utlandet till Finland och inom Finlands gränser. Centralt för spridning från utlandet till Finland med en kontaminerad produkt kan vara spridning med trädgårdsväxters frön eller plantor. När det kommer till arterna på förteckningen är denna spridningsväg ändå osannolik. Den nyzeeländska plattmasken skulle eventuellt kunna komma till Finland med plantmaterial, men den klarar sig troligen inte i Finlands natur.

3.4. Prioriterade åtgärder

Inriktad upplysning av medborgare och allmän information:

- Information om de arter som lagstiftningen gäller.
- Medborgare informeras om EU-förordningen, lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter som genomför EU-förordningen och om arter som dessa gäller. Med denna kunde avsiktlig och oavsiktlig försäljning, köp, odling och uppfödning samt rymning ut i naturen av de arter som ingår i förteckningen långt förhindras. Upplysning om de arter som ingår i förteckningen riktas särskilt till vattenflockel, gudaträd och japansk humle, så att dessa inte importeras som trädgårdsväxter till Finland. Dessutom upplyser man om solabborrens användningsförbud som akvariefisk och om förbudet mot att släppa ut den i miljön.
 - Ansvars- och samarbetsorgan: jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresurscentralen, Finlands miljöcentral, Livsmedelsverket, NTM-centralerna, kommunerna, hobbyorganisationer, föreningar och organisationer, företag.
 - Tidsplan: kontinuerlig, senast 2021.

Källor och bakgrundsmaterial

Harrower, CA., Scalera R., Pagad, S., Schönrogge, K. & Roy, HE. 2018. Guidance for interpretation of CBD categories on introduction pathways. <https://circabc.europa.eu/sd/a/738e82a8-f0a6-47c6-8f3b-aeddb535b83b/TSSR-2016-010%20CBD%20categories%20on%20pathways%20Final.pdf>

Bilaga 1. Den andra kompletteringsförteckningen till EU:s förteckning över invasiva främmande arter (trädde i kraft den 15.8.2019)

VÄXTER

[gudaträd](#) (*Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle)

[stor ballongranka](#) (*Cardiospermum grandiflorum* Sw.)

[japansk humle](#) (*Humulus scandens* (Lour.) Merr.) *Humulus japonicas*

[japansk klätterbräken](#) (*Lycodium japonicum* (Thunb.) Sw.)

[veldgräs](#) (*Ehrharta calycina* SM.)

[manchurisk buskklöver](#) (*Lespedeza cuneata* (Dum.Cours.) G.Don)

[kinesiskt talgräd](#) (*Triadica sebifera* (L.) Small (*Sapium sebiferum* (L.) Roxb.)

[mesquite](#) (*Prosopis juliflora* (Sw.) DC.)

[whiskygräs](#) (*Andropogon virginicus* L.)

[andinskt pampasgräs](#) (*Cortaderia jubata* (Lemoine ex Carrière) Stapf)

[tårakacia](#) (*Acacia saligna* (Labill.) H.L.Wendl.)

VATTENVÄXTER

[vattenflockel](#) (*Gymnocoronis spilanthoides* (D.Don ex Hook. & Arn.) DC.)

[jättesimbräken](#) (*Salvinia molesta* D.S. Mitch. (*Salvinia adnata* Desv.))

FÅGLAR

[brun majna](#) (*Acridotheres tristis* Linnaeus, 1766)

FISKAR

[solabborre](#) (*Lepomis gibbosus* Linnaeus, 1758) (15.8.2019)

[korallmal](#) (*Plotosus lineatus* (Thunberg, 1787))

ÖVRIGA RYGGRADSLÖSA

[nyzeeländska plattmasken](#) (*Arthurdendyus triangulatus* (Dendy, 1894) Jones and Gerard (1999)) (15.8.2019)

Ursprunglig källa: Kommissionens [genomförandeförordning \(EU\) 2016/1141](#) av den 13 juli 2016 om antagande av en förteckning över invasiva främmande arter av unionsbetydelse i enlighet med Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) nr 1143/2014](#). Listan har uppdaterats

genom kommissionens [genomförandeförordning \(EU\) 2017/1263](#) av den 12 juli 2017 och [genomförandeförordning \(EU\) 2019/1262](#) av den 25 juli 2019.